

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد   بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم   از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

تتبع و نگارش: الحاج داکتر امین الدین سعیدی – (سعید افغانی) و الحاج قاضی لعل محمد صافی «پتوال»

۰۵ جولای ۲۰۱۵

احکام مریض در رمضان

۹

خون ریزی در رمضان :

طوری که در فوق یاد آور شدیم در اثر کشیدن دندان و مانند آن روزه باطل نمی گردد ، زیرا تأثیر این خون ریزی مانند تأثیر حجامت نیست. روزه همچنین به خاطر کشیدن خون برای نمونه گیری باطل نمی گردد، چون احیاناً اطباء مجبور به گرفتن مقدار کمی خون از مریض می شوند تا آن را آزمایش نموده و مریضی را تشخیص دهند، که به علت اندک بودن این خون روزه باطل نمی شود، زیرا اصل بقای روزه است و ما حق نداریم که بدون برهان و دلیل شرعی حکم به ابطال روزه کنیم.

اما کشیدن خون زیاد از شخص روزه دار و اهدای آن به مریضان نیازمند، روزه را باطل می کند، بنابراین شخصی که روزه واجب دارد نباید اقدام به اهدای خون نماید مگر برای مریضی که در شرایط فوق العاده خطرناکی قرار گرفته باشد و نتواند تا بعد از غروب دوام بیاورد، در این صورت اگر اطباء تشخیص بدهند که خون این روزه دار برایش مفید است و مشکل را بر طرف می سازد جایز است که خونس را به او اهداء نماید و اهداء کننده باید پس از اهدای خون خوردنیهای مقوی مصرف کند تا انرژی از دست رفته اش به او باز گردد. ناگفته نماند که قضای این روزه بر او لازم است.

یادداشت فقهی :

خون بینی و یا سایر خونریزی ها که از دهن باشد و یا سایر جراحات های بدن ، مقدار آن خون کم باشد و یا زیادهیچ تأثیری بر روزه وارد نمی کند .

(برای معلومات مزید مراجعه شود : ابن عثیمین- مسائل عن الصیام- دار ابن الجوزی، صفحه: (۲۵، ۲۶) و فتاوی کمیسیون دایمی مباحث علمی و افتا (۱۰/۲۶۶، ۲۷۷)

زخم معده و احکام اسلامی در مورد آن

قبل از همه باید گفت که زخم معده عبارت از زخمی است که در دیوارها و جدار های معده به وجود می آید و نشانه و علامه مشهور و معروف آن در نزد اکثریت مریضان ، درد سوزنده در ناحیه معده می باشد. غالباً هنگامی این درد به وجود می آید که معده انسان خالی باشد .

شخص مبتلا به زخم معده باید از خوردن غذاهای سرخ کرده و ادویه دار، مشروبات الکلی، سگرت، غذاهای تند و ترش و غذاهای پر حجم خودداری نماید و از موادی مانند شیر بیشتر استفاده نماید .
نباید فراموش کرد که استرس زیاد اگرچه عامل زخم معده نیست ولی استرس پیش از حد در بدن منجر به تولید مقادیر بیشتر اسید در بدن گردیده که می تواند زخم های موجود معده را بیشتر تحریک کند .

فتوای شیخ بن جبرین در مورد مریضان زخم معده :

شیخ بن جبرین طی فتوایی در مقابل سؤال شخصی که به مرض زخم معده مبتلا هست می نویسد:
« هر زمانی که روزه گرفتن بر شما سخت باشد و موجب افزایش مریضی شما شود، و داکتر متخصص و مسلمان که تشخیص درست باشد به شما بگوید که روزه برایتان ضرر دارد و دردتان را افزایش می دهد و جان شما را به خطر می اندازد؛ مریض در این صورت می تواند روزه نگیرد و در مقابل هر روز به یک مسکین خوراک بدهید و قضای روزه ها بر آن لازم نیست، چون قضای روزه برایتان ممکن نیست زیرا به علت مریضی نمی توانید روزه بگیرید اما برفرض بر طرف شدن مریضی و بازگشت سلامتی، در آن صورت سال آینده را باید روزه بگیرید و قضای سالهای گذشته که افطار کرده اید و کفاره آنها را پرداخت کرده اید بر شما لازم نیست.» (شیخ ابن جبرین- فتاوی روزه صفحه ۱۹)

فتوای شیخ محمد بن ابراهیم :

شیخ محمد بن ابراهیم عالم شهیر جهان اسلام در مقابل سؤال ، سؤال کننده که مبتلا به مریضی زخم معده است طی فتوا می نویسد :
«برای مریضی که مبتلا به مرض معده است برایش جایز است که روزه اش را بخورد، و بعد از شفای مرضش - اگر امید بهبودی وجود داشت - آنها را قضاء کند، اما اگر وضعیت خلاف آن است و امکان شفای وی غیر محتمل است پس می تواند (به جای قضای روزه هایش) در بدل هر روز مسکینی را طعام دهد.» (برای مزید معلومات مراجعه شود به فتاوی الشیخ محمد بن ابراهیم رحمه الله) (۱۸۰/۴) .

فتوای انجمن دایمی مباحث علمی وافتا :

انجمن دایمی مباحث علمی وافتا طی فتوای شماره (۱۶۰/۱۰) در مورد روزه اشخاص مریض می نویسد:
« اشخاص ناتوان و ضعیفی که قادر به روزه گرفتن نیستند از قبیل پیرمرد و پیرزن، می توانند روزه را بخورند و در مقابل هر روز نیم صاع گندم یا خرما یا برنج و یا هر خوراکی که مصرف می کنند، به مسکینی بدهند. همچنین مریضانی که امید بهبودی آنها وجود ندارد می توندند از این رخصت استفاده نمایند. به دلیل این که خداوند متعال می فرماید: « لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ... » (البقرة: ۲۸۶) ، یعنی: «خداوند هیچ کس را خارج از وسع و توانش مکلف نمی کند.»، و می فرماید: " ... وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ... » (الحج: ۷۸)، یعنی: «الله در دین بر شما سختی قرار نداده است.»، و می فرماید: « ... وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ ... » (سورة البقرة: ۱۸۴)، یعنی: «و بر کسانی که توانائی روزه گرفتن را ندارند فدیة واجب است (و فدیة اینست که در مقابل هر روز) به یک مسکین خوراک بدهند» و ابن عباس رضی الله عنه می گوید: « آیت مذکور رخصتی است برای سالمندان که قادر به روزه گرفتن نیستند : اینها اجازه دارند روزه را بخورند و در مقابل هر روز به یک مسکین خوراک بدهند» (روایت بخاری : ۴۵۰۵)، بنابراین مریضانی که نمی تواند روزه بگیرند یا روزه گرفتن بر او دشوار است و امید سلامتی هم

ندارد، حکمش، حکم سالمندی است که از روزه گرفتن عاجز است (تفصیل موضوع انجمن دایمی مباحث علمی وافتا ۱۶۰/۱۰).

فتاوی شیخ بن عثیمین :

شیخ بن عثیمین در فتاوی(صفحه ۱۱۱) خویش در مورد افراد مریض در رمضان می نویسد :
«باید بدانیم که مریض به دو دسته تقسیم میشود:

قسم اول:

مریضی که امید درمانش وجود دارد، مانند مرضهای موقتی که زود رفع می شوند، پس این حکمش همان است که خداوند فرمودند: « فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ » (البقره : ۱۸۴)، یعنی: «پس هر کس از شما مریض یا در سفر باشد پس لازم است (بر وی روزه گرفتن) شمار آن از روزهای دیگر»، پس فقط باید صبر کند تا شفاء یابد و سپس روزه (قضاء) را بگیرد، و اگر این مرض کمی به طول انجامید و قبل از درمان بمیرد هیچ چیزی بر او نیست، زیرا خداوند قضاء را بر او در روزهای دیگری واجب کرده ولی او قبل از ادراک آن روزها درگذشت، و این مانند کسی است که در ماه شعبان قبل از رمضان بمیرد، که (طبیعتاً) قضائی ندارد.

قسم دوم:

مرض مزمن باشد مانند سرطان ، و العیاذ بالله و مرض کلیه و مرض شکر و شبیه آن امراض مزمن که امید به درمانش نیست، پس این اشخاص در رمضان افطار می کنند و در مقابل هر روز یک مسکین را غذا می دهد، مانند پیرمرد و پیرزنی که طاققت روزه را ندارند و روزه را نمیگیرند و در مقابل آن هر روز یک مسکین را غذا می دهند، و دلیلش از قرآن هست که خداوند متعال میفرماید: « وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ » (سوره البقره : ۱۸۴)، یعنی: «و بر کسانی که روزه طاققت فرساست (یعنی: بر کسانی که روزه را به دشواری تحمل می کنند و تاب و تحمل آن را ندارند، چون پیرمردان کهنسال، زنان باردار و مریضان مزمن، پس بر اینان) فدیة ای است که عبارت از خوراک دادن به یک بینواست».

حکم نهائی در مورد زخم معده :

به طور خلاصه حکم اسلامی در مورد مریضی زخم معده قرار ذیل می باشد :
اگر شخصی به علت زخم معده نمی تواند روزه بگیرد و روزه گرفتن برایش ضرر می رساند، میتواند روزه را نگیرد، در اینصورت اگر امید بهبود در آینده وجود دارد پس باید صبر کنید و قضای آن روزها را پس از بهبودی بگیرید، ولی اگر امید بهبود نیست پس باید در مقابل هر روز روزه نگرقتن یک مسکین را به اندازه نیم صاع برنج و یا خرما و یا غذای معمول غذا بدهد، که نیم صاع برابر است با تقریباً ۱.۵ کیلو گرم برای هر مسکین، ولی اگر در مریضی اش امید بهبود نیست و در عین حال تنگدست و ناتوان هست و قادر به پرداخت این فدیة نیستید دیگر چیزی بر گردن شان نمی باشد ، یعنی هم روزه و هم فدیة از ذمه اش ساقط می شود، حتی اگر در آینده پولدار شود، ولی اگر احتمالاً در آینده توانگر و پولدار شود ، برای خروج از خلاف بهتر است که فدیة های سالهای قبل را پرداخت کند، ولی فقط از باب احتیاط.

در ضمن اگر امید بهبود نداشتید و روزه نگرقتید و فدیة دادید، در اینصورت اگر فرضاً در آینده بهبود یافتید دیگر چیزی بر گردن شما نیست، زیرا قبلاً فدیة را به جای روزه داده اید و فقط روزه های سال بعد را روزه می گیرید.

ادامه دارد